

Škola: ZŠ a MŠ Krakovany
Preventivní program Ředitelka školy: Mgr. Jitka Holíková Metodik prim. prevence: Pavlína Lehká

OBSAH

- Úvod
- Cíl preventivního programu
- Řízení a realizace preventivních aktivit
- Vzdělávání
- Vytýčení sociálně patologických jevů
- Charakteristika školy
- Primární prevence v rámci jednotlivých vyučovacích předmětů
- Analýza současného stavu ve škole
- I.stupeň
- Charakteristika a projevy šikany
- Koordinace preventivních aktivit ve škole
- Metody práce
- Jednorázové aktivity
- Řešení přestupků
- Spolupráce s rodiči
- Spolupráce s odborníky a dalšími organizacemi
- Harmonogram programu na školní rok 2023-2024
- Hodnocení školního roku 2022-2023
- Závěr

Úvod

Preventivní program vychází z pokynu MŠMT, č.j.: 1454/2000 – 51, který do prevence sociopatologických jevů zařazuje konzumaci drog včetně alkoholu, kouření, kriminalitu, virtuální drogy a gambling, záškoláctví, šikanování a jiné násilí, rasismus, xenofobii, intoleranci, antisemitismus, kyberšikana.

Drogy a jiné sociálně patologické jevy se dotýkají i děti, které navštěvují základní školu. Je tedy důležité zahájit primární prevenci právě v době školní docházky a poskytnout žákům potřebné informace formou, která je přiměřená jejich věku.

V tomto věku patří žáci k nejohroženější skupině, a proto i naše škola připravuje a realizuje komplexní program primární protidrogové prevence a prevence sociálně patologických jevů, za pomoci různých subjektů.

Vytýčení sociálně patologických jevů

Prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti naší školy představuje aktivity v následujících oblastech prevence:

- drogové závislosti, alkoholismus, kouření
- šikanování, vandalismus a další formy násilného chování
- virtuální drogy (počítače, televize, video)
- záškoláctví
- xenofobie, rasismus, intolerance, antisemitismus
- kyberšikana

Cíl preventivního programu

Prostředí školy je vedle rodiny druhým místem, kde dochází k utváření osobnosti žáka, proto je naším cílem ve spolupráci školy a rodičů a na základě minimálního preventivního programu poskytnout dostatečný základ pro rozvíjení takové osobnosti žáka, která se, s ohledem na svůj věk, dokáže orientovat v problematice sociálněpatologických jevů, dokáže si vážit svého zdraví, bude znát svoji hodnotu, bude umět dělat rozhodnutí, bude umět říci NE! negativním vlivům, bude umět pracovat se svým volným časem a dokáže zvládat základní sociální dovednosti. Naším cílem je tedy vést žáky ke správným životním postojům a hodnotám.

Cílem našeho programu je, aby se preventivní výchovně vzdělávací působení stalo neoddělitelnou součástí výuky a života školy.

Charakteristika školy

Jsme základní škola s právní subjektivitou. Pracujeme podle vzdělávacího programu Škola pro život, který byl projednán a schválen dne 25.8. 2023 s platností od 1.9.2023. V současné době navštěvuje I. stupeň 78 žáků.

PRIMÁRNÍ PREVENCE V RÁMCI JEDNOTLIVÝCH VYUČOVACÍCH PŘEDMĚTŮ

Primární prevenci na prvním stupni má na starost třídní učitel, s touto oblastí mají děti možnost setkat se v prvouce, přírodovědě a vlastivědě. Při výuce lze využít různé metody, např. výklad, skupinová práce, brainstorming, projektové vyučování, prvky dramatické výchovy, lze využít materiály školy týkající se primární prevence (viz níže). V prvních a druhých třídách je primární prevence téměř nedílnou součástí a prolíná se všemi předměty. ŠMP doporučuje zařadit tato témata a záleží na konkrétním učiteli, zda je do své výuky zařadí.

1.třída

- Osobní bezpečí při cestě do školy a ze školy
- Zásady vzájemné komunikace
- Vztahy mezi dětmi v kolektivu
- Základní hygienické návyky
- Využívání volného času, důležitá je zde úloha rodiny jako koordinátora těchto aktivit

2.třída

- Lidské tělo
- Zdraví a jeho ohrožení
- Zacházení s léky
- Režim dne
- Zásady vzájemné komunikace děti – dospělí
- Vztahy mezi dětmi v kolektivu

Po dvou letech by děti měly znát a vědět, co je:

Definice drogy, rozlišení mezi potravinami, jedy a léky. Kdo smí léky podávat. Nesprávné

podávání léků je škodlivé. Znalost jedovatých a nebezpečných předmětů v okolí. Znalost důležitých návyků – výživy, hygieny, spánku a cvičení. Jak se chránit před cizími lidmi. Jak odmítat věci, o nichž se ví, že jsou špatné. Naučit se sdělovat dospělým příhody o cizích lidech. Jak s dětmi ve třídě žít a komunikovat. Vědomí rodiny jako zázemí a útočiště dítěte. Rozhodovat se na základě úvahy.

3.třída

- Pojmy v problematice prevence, sexuální výchovy a drogové závislosti.
- Zdraví a jeho ochrana.
- Lidé kolem nás – násilné činy, jejich trestní postih, vzájemná pomoc.
- Návyky k samostatnosti, využití volného času nejen po vyučování (film, televize), ale i o přestávkách.
- Způsob reakce při obtěžování cizí osobou – nácvik situace.

4.třída

- Lidské tělo – rozdílnost pohlaví.
- Životospráva a důsledky nevhodných návyků
- Využívání volného času
- Pojmy – drogová závislost a sexuální výchova
- Vztahy v dětském kolektivu

5.třída

- Domov, Rodina – důvěra, vztahy
- Léčivé a návykové látky
- Využívání volného času, vztahy v dětském kolektivu
- Komunikace
- Poznatky o zákl. negativních vlivech tabáku a alkoholu.
- Puberta – její projevy.
- Kyberšikana

Po pěti letech by měly děti vědět a znát:

Znalost přesných a specifických informací o alkoholu, tabáku, marihuaně. Informace o velké škodlivosti návykových látek. Jaké následky má jejich užívání, které je v rozporu se zákonem a pravidly školy (podávání alkoholu nezletilým). Získávání asertivních dovedností při odmítání. Schopnost týmové spolupráce, vytváření zdravých vztahů. Respektování pravidel soužití a zákonů. Chápání hodnoty dobrých vzorů pro životní role. Snaha udržet si své zdraví. Být spořádaným žákem a občanem. Chápat problémy jiných, snažit se pomáhat.

Analýza současného stavu ve škole

K posouzení problematiky slouží dotazníky, které ukazují na informovanost žáků o sociálně patologických jevech, možný výskyt návykových látek na škole i mimo ní, vlastní názor na návykové látky a znalost možností pomoci.

O šikaně jsou žáci schopni mluvit a s pomocí učitelů se i bránit. Co se týká alkoholu a kouření, žáci vědí o možných následcích, ale dokud bude současný stav okolím tolerován, ani prevence nebude všemocná.

Charakteristika šikanování

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit jedinci, ohrozit nebo zastrašovat jiného žáka, případně skupinu žáků.

Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí druhé osobě, tak i útoky slovní v podobě nádavek pomluv vyhrožování a ponižování.

Probíhá nejčastěji mezi žáky ve stejné třídě či výchovné skupině a odehrává se v době přestávky, cestou do školy nebo ze školy a v době osobního volna.

Učitel nebo vychovatel, kterému bude znám případ šikanování a nepřijme v tomto ohledu žádné opatření se vystavuje riziku trestního postihu pro neoznámení.

Projevy šikanování

Zákonní zástupci žáků by si měli všimnout především těchto možných signálů šikanování:

Za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi.

Dítě nemá kamaráda, s nímž by trávilo volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.

Dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem.

Nechuť dítěte jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo).

Dítě odkládá odchod z domova případně je na něm možno pozorovat i strach.

Ztráta chuti k jídlu.

Dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o odvoz autem.

Dítě chodí domů ze školy hladové (agresoři mu berou svačinu nebo peníze na svačinu).
Usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!".
Dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně.
Dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálad, zmínky o možné sebevraždě.

Odmítá svěřit se s tím, co ho trápí.

Dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze.

Dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí.

Dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, projevuje i zlobu vůči rodičům.

Dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma.

Své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.).

Dítě se vyhýbá docházce do školy, zdržuje doma více, než mělo ve zvyku.

Školy a školská zařízení v prevenci šikanování

Každý pedagogický pracovník na všech typech škol vede ve výchovně vzdělávacím procesu důsledně a systematicky studenty k osvojování norem mezilidských vztahů.

Při podezření na šikanování žáka je nezbytná spolupráce vedení školy jak s rodinou oběti, tak s rodinou agresora.

Koordinace preventivních aktivit ve škole

Za koordinaci preventivních aktivit na škole odpovídá protidrogový koordinátor jmenovaný ředitelem školy. V rámci své činnosti připravuje Minimální preventivní program a jeho realizaci na škole. O programu jsou informováni všichni učitelé, rodiče (při třídních schůzkách), žáci. Koordinátor spolupracuje s výchovným poradcem a ostatními pedagogy, dále dalšími odborníky, institucemi a organizacemi.

Spolupráce s rodiči

Rodiče jsou prostřednictvím třídních učitelů informováni o realizaci Preventivního programu na škole. Problémy spojené s drogami a dalšími sociálně patologickými jevy je třeba řešit ve vzájemné spolupráci. Rodiče jsou informováni o situaci na škole i o možnostech případné pomoci při třídních schůzkách

Vzdělávání pedagogů

Pedagogové se v rámci svých možností zúčastní aktivit zaměřených na protidrogovou prevenci a prevenci sociálně patologických jevů. Škola jim poskytne nabídku programů seminářů a školení zabývajících se touto tematikou.

Metody práce

V rámci výuky jsou a budou i nadále kromě tradičních metod práce využívány další metody, které se osvědčily. Výchova bude probíhat mezipředmětově.

Některé používané metody práce:

- výklad (informace)
- samostatná práce (slohové práce na určená témata, referáty, informace za tisku...)
- besedy, diskuse
- sociální hry, hraní rolí, obhajoba určitého názoru, trénování způsobu odmítání
- párová, skupinová práce

V hodinách prvouky a přírodovědy je kladen důraz na nebezpečí kouření a používání alkoholických nápojů. Děti jsou informovány o možném zneužívání léků a orientačně o jiných drogách.

K osvojení preventivních ochranných kompetencí jsou hlavně využívány sociální hry, ve kterých se učí obhajovat svůj názor, řešit konflikty ve třídě, trénovat způsob odmítání, využívají i formy samostatných projektů za použití dostupné literatury.

Jednorázové a další aktivity

Aktivity, které se opakují: např. Den dětí, sportovní den, olympiády, Den otevřených dveří atd. Probíhají a budou probíhat besedy s odborníky podle možností školy.

Žáci musí vědět, kam se mohou obrátit se svými dotazy nebo kde získají potřebné informace. Mají možnost kdykoli prohodit svoje problémy s metodikem nebo výchovným poradcem.

Volnočasové aktivity

Žákům jsou nabízeny různé kroužky vedené učiteli ze ZŠ (angličtina, florbal, hra na flétnu, fimo, dovedných rukou v rámci ŠD).

Řešení přestupků

Dojde-li k porušení ustanovení školního řádu, týkající ho se držení, distribuce a užívání návykových látek v prostorách školy, bude toto klasifikováno jako hrubý přestupek a budou z toho vyvozeny patřičné sankce.

Budou sledovány i další sociálně patologické jevy-šikana, vandalismus, brutalita, rasismus atd. Při jejich zjištění budou navržena cílená opatření. V případě, kdy selže prevence ve škole, bude pristoupeno k následujícím opatřením:

1. individuální pohovor se žákem
2. podle zjištěných informací spolupráce s rodinou
3. doručení kontaktu s odborníky
4. v případě nezájmu rodičů uvědomění sociálního odboru, oddělení péče o dítě
5. v případě dealerství oznámení Policii ČR

Spolupráce s odborníky a dalšími organizacemi

Oblast školství

Pedagogicko psychologická poradna Kolín, Jaselská 826, Kolín: tel: 321 717 168

Středisko výchovné péče Kolín, Komenského 375, Kolín: tel: 321 718 555

Speciální pedagogické centrum při ZŠ, MŠ a PŠ Kolín, Kutnohorská 179, Kolín IV. tel: 321 729 600

Oblast zdravotnictví

- dětský lékař
- spolupráce při realizaci protidrogové prevence

Oblast sociálních věcí

- sociální odbor, kurátoři

Policie ČR, Městská policie

- Služba kriminální policie - oddělení nezletilých
- využít lektorských služeb policistů v oblasti sociálně patologických jevů

Harmonogram programu na školní rok 2023-2024

Časové rozvržení preventivních aktivit

září Pravidla chování a vzájemné soužití, zdvořilostní návyky, kamarádství

říjen Vytváření bezpečného prostředí, řešení nebezpečných situací

listopad Rozpoznávání nebezpečí a reakce na něj, přivolání pomoci

prosinec Mezilidské hodnoty, posilování prosociálních hodnot

leden Vytváření zdravých životních návyků, moje tělo, prevence úrazů, vzájemný respekt, péče o zdraví

únor Rozvoj komunikačních dovedností, rozvoj aktivního postoje k životu

březen Vztahy mezi lidmi, šikana v kolektivu dětí, kontakty s dospělými

duben Rozvoj naslouchání a porozumění mezi lidmi

květen Rozvoj citových vztahů, chráníme bezpečí své i druhých

červen Dodržujeme pravidla chování, osvojení pravidel bezpečnosti v silničním provozu

Specifická primární prevence - aktivity a programy zaměřené na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování

Policie – beseda s policií s přednáškou první pomoci
Dopravní výchova a návštěva dopravního hřiště
Sanitka – program zaměřený na poskytnutí první pomoci
Plavecký výcvik
Divadelní představení
Výukový program – dravci
Den dětí

Ve školní družině programy zaměřené na preventivní výchovu a ochranu dětí před nebezpečnými situacemi:

„Děti a hry o tom, co se stalo a stát se nemuselo“
„Děti a zdraví“
„Děti a slušné chování“
„Děti a ekologie“
„Děti v dopravním provozu“
„Etika a etiketa pro školáky“

Nespecifická primární prevence – aktivity zaměřené na zdravý životní styl a osvojování chování prostřednictvím smysluplného využívání volného času

Volnočasové aktivity vedené vyučujícími naší školy:

Hra na flétnu pro žáky 1.-5.ročník
Angličtina pro žáky 1. ročník

Volnočasové aktivity pro žáky po vyučování vedené externími vyučujícími:

Fimo pro žáky 1.- 5. ročníku
Florbal pro žáky 1. – 5. ročníku

Aktivity pro žáky v rámci vyučování

Dopravní hřiště - Kolín
Plavání

Hodnocení školního roku 2022-2023

V průběhu celého školního roku si paní učitelky v kmenových třídách i ve školní družině povídají s dětmi o osvojování pravidel slušného a pozitivního sociálního chování a snaží se rozvíjet veškeré aktivity podporující zdravý životní styl. Dále podporujeme akce a činnosti, které vedou k utváření pozitivních postojů žáků a posilování pozitivního klimatu naší školy. V rámci specifické primární se uskutečnily plánované akce. Ve 4. a 5. třídě se uskutečnil program na internetovou bezpečnost pod vedením lektorky z e společnosti Prostor. Primární prevence probíhala také v rámci hodin přírodovědy a prvouky a ve školní družině. V průběhu celého školního roku jsme navštívili několik naučných a výchovných programů pro žáky.

Závěr

Preventivní program školy je součástí výchovy a vzdělávání žáků po celou dobu jejich povinné školní docházky. Jedná se zejména o spolupráci pedagogického sboru, rodičů, žáků a odborníků. Je velmi důležité kombinovat informace z prevence rizikového chování s výcvikem v oblasti sociálních dovedností.

vypracovala
Lehká Pavlína
metodik primární prevence

Mgr. Jitka Holíková
ředitelka školy

V Krakovanech dne 1. září 2023